

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermis meisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinder van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesjet; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Opm Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouter; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Purie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongens-harten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Grote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prairie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 234. De Wildeman; 235. Het dolend melkmeisje; 236. De lotgevallen van den Wildstrooper; 237. Verdreven uit zijn land; 238. Moeder gered; 239. 't Dievenhuis; 240. De Schatgravers; 241. Een slechte Kameraad; 242. Bij de zakkenrollers; 243. Kleine Oorlog; 244. De Heldendood van Anneessens; 245. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 246. Nelly van den Mijnwerker; 247. De Geldduivel.

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK.

A. HANS

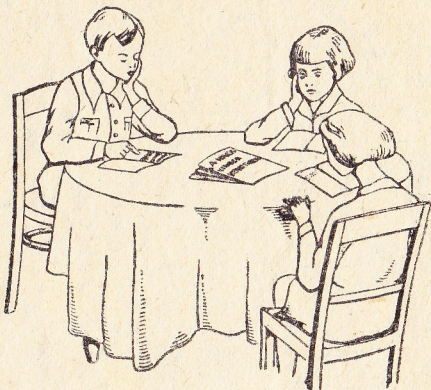
Nr. 143

Derde druk.

DE REIS IN DE WILDERNIS

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode.

A. HANS.

Vierde druk

Nr 143.

De Reis in de Wildernis

UITGAVE
A. HANS-VAN DER MEULEN
CONTICH.

DE REIS IN DE WILDERNIS.

I.

— O, vader en moeder, ginder komt iemand te paard. 't Is zeker oom Adriaan, riep Jan Van Dijk, 't boerenhuis binnenstormend.

De ouders gingen met hun zoon en al de kinderen buiten.

Rondom strekte zich de vlakte uit. Zoo ver men zien kon, was er niets dan gras.

Heel in de verte was er een zwarte stip en Jan Van Dijk moest wel goede oogen bezitten, om daarin een ruiter herkend te hebben.

— Ja, dat zal oom Adriaan zijn, meende ook boer Van Dijk. Ik ben blij dat hij eindelijk terugkomt.

Er was overigens geen zweem van beweging in den geheelen omtrek. En nergens was nog een ander huis te bespeuren.

Om zijn naasten buurman te bezoeken moest boer Van Dijk meer dan een dag te paard rijden. Ge begrijpt dus wel dat hij niet in ons land woonde. Boer Van Dijk leefde in Zuid-Afrika, dus nog een heel eind verder dan Kongo. Hij en duizenden boeren en kooplieden en ambtenaren die in Zuid-Afrika woonden spraken wel wat anders dan wij, maar toch ook onze taal die er nog altijd klinkt. De meeste voorvaderen van dat volk kwamen dan ook uit Nederland. Ze hadden zoo wat 250 jaar geleden hun vaderland verlaten om in den vreemde een beter bestaan te zoeken.

De boeren die groote kudden vee bezaten hadden groote weidenvlakten noodig en daarom woonden ze diep het land in en ver van elkaar. En soms zagen ze in maanden geen vreemden. Geen wonder dus dat boer Van Dijk en zijn gezin zoo nieuwsgierig naar den naderenden ruiter keken.

Om het hoekje van het huis gluurden ook eenig-zwarten. Deze waren in dienst van den boer Van Dijk. In Zuid-Afrika wonen meest menschen die niet blank zijn, Hottentotten, Kaffers en Zoeloes.

En in den tijd van ons verhaal, ongeveer negentig jaar geleden, waren veel zwarten in dienst bij de blanken, maar er leefden er nog meer als wilden, diep het land in, met eigen opperhoofden en koningen.

Jan, de veertienjarige zoon van boer Van Dijk, had een paard gehaald en zat er al op.

— Ik rij com tegen, zei hij.

En vlug draafde hij heen. Paardrijden kon hij bijna zoo goed als zijn vader en schieten met een geweer, was hem ook niet vrëemd. Ge zult wel hooren, waar om men dat daar vroeg leeren moest.

Vroolijk galoppeerde Jan over de vlakke.

— Oom komt ons halen, zei hij, bij zich zelf, nu gaan wij ook vertrekken. En ik zal vreemde streken zien en veel avonturen beleven.

Talrijke boeren verlieten hun streek om verder het land in, eene nieuwe woonst te zoeken. En dat gebeurde omdat ze ontevreden waren over de regeëring van het land. De Engelschen hadden zich meester gemaakt van Zuid-Afrika dat, vóór dien tijd aan de Hollanders behoorde. De boeren voelden zich niet vrij meer. De wëttën en het bestuur waren in 't Engelsch. De Engelschen stookten de Kaffers en Hottentotten tegen de boeren op, en er waren nog een boel mœeilijkheden meer. En toen zeiden de boeren: «Waarom zouden we hier blijven wonen. Laat ons heengaan. Ginds zullen we weer vrij zijn en rustig leven».

En velen gingen den «trek» aan, zooals dat heette. Jan's vader, Klaas Van Dijk, kon niet dadelijk mee. Zijn vrouw lag juist erg ziek te bed. Maar zijn broers Pieter en Adriaan trokken met de anderen weg.

Adriaan, die nog ongetrouwd was, beloofde terug te keeren, wanneer de voortrekkers een geschikte plaats hadden gevonden. En dan zou hij zijn familie den weg wijzen naar de nieuwe streek.

Thans begrijpt ge, waarom de komst van den ruiter nog meer ophef maakte en Jan bij zich zelf zei : «Nu gaan we ook vertrekken».

— Ja, 't is oom Adriaan, sprak de knaap, toen hij den ruiter nog beter kon onderscheiden.

Weldra zwaaiden de ruiters naar elkaar.

— Dag oom! riep Jan, met zijn stroohoed wuivend, en met een handige zwenking bracht hij zijn paard naast dat van den kloeken boer, die den jongen de hand toestak.

— Dag neefje, groette hij terug. Maar zeg me eerst, hoe het is met uw moeder?

— O, beste oom! Moeder is heelemaal beter.

— God dank!

— En we wachten op u om te vertrekken. Kunnen we mee? vroeg Jan haastig.

— Ja, zeker...

— Hebt ge een goede plaats gevonden?

— Nog niet, maar met Gods hulp zal het wel lukken. Straks zult ge alles hooren. Een beetje geduld. Ge gaat gaarne mee?

— Ja, oom!

— Och, ge zijt nog een kind en ge houdt van verandering. Maar ik denk dat uw plezier wel gauw zaken zal. We doen een moeilijke reis.

— Hebt ge veel wilde dieren ontmoet, oom?

— Leeuwen ook?

— Ja.

— Ja, en kudden buffels, troepen olifanten!

— Hebt ge ivoor verzameld?

— Neen. We zagen te groote kudden olifanten om ze aan te vallen...

— Maar met zooveel volk!

— O, ge denkt dat we niet dapper genoeg zijn, neefje! Ge weet niet wat zulk een tocht is. Maar zeg eens trekken er nog meer mee?

— Ja, baas Wolters en baas Dewet. Vader moet hun een boodschap sturen zodra ge hier zijt.

De twee ruiters draafden weer snel voort en oom Adriaan werd door zijn broeder en schoonzuster en al hunne kinderen verwelkomd.

Allen traden nu het huis binnen, in de groote lage kamer met houten muren en een vloer van leem. Maar het was er zindelijk.

— Nu eerst wat eten en drinken, zei vrouw Van Dijk, nadat er naar den toestand der vertrokken familie was gevraagd.

Oom Adriaan stopte een pijp, want alle Afrikaansche boeren rooken gaarne.

— We hebben nog geen vaste woonplaats, vertelde oom. 't Is een lastige reis, door zandvlakten en we hebben tegenslag gehad.

— Ziekte? vroeg Klaas Van Dijk, Jan's vader.

— Neen, dat Goddank niet. Maar we moesten soms lang zoeken naar water; dan weer was het noodig de wagens te herstellen. Soms hadden we opeens water te

veel; door den regen was de rivier gezwollen en konden we geen doorwaadbare plaats vinden. We hebben halt gehouden bij het Drakengebergte. Een ploeg is verder getrokken over het gebergte, onder leiding van Piet Retief. Zullen ze met de wagens over de steile bergen kunnen? Dat weet ik nog niet. Maar ze zullen tijding zenden. Wij wachten aan de rivier en nu zal ik u daar heen brengen. God geve, dat Retief een goede landstreek ontdekt, waar we rustig zullen wonen.

Oom Adriaan had heel wat te vertellen.

Klaas Van Dijk zond den volgenden morgen een zwart knechtje naar de boeren Wolters en Dewet, om hun te vragen zoo gauw mogelijk te komen en den trek te beginnen. De Hottentot bleef twee dagen weg, want we zeiden reeds dat de boeren niet dicht bij elkaar woonden. Over een weekje konden Wolders en Dewet hier zijn. Jan vond het toch lang en den vijfden dag al reed hij eens in de richting, vanwaar de medereizigers moesten komen.

Maar deze verschenen pas den achtsten dag. 't Was een heele karavaan. Vrouwen, kinderen en huisraad, alles bevond zich op lange, breede wagens, met groote wielen. En elke wagen werd getrokken door veertien kloeke ossen. De mannen en jongens zaten op paarden. Achter de wagens volgden de kudde runderen en schapen door Hottentotten voortgedreven.

Klaas Van Dijk ging met zijn broer de beide families verwelkomen. En nu werd het huis heelemaal vol.

Er was heel wat te praten, vooral te vragen aan Adriaan.

Zoo werd het avond... En morgen vroeg zou men vertrekken. Alleen Jan en de andere kinderen vonden dat plezierig. Maar bij de grooten was er weemoed. Ze verlieten immers hun geboorte streek. Ze moesten 't onbekende in... En na het avondmaal nam Klaas Van Dijk den ouden Bijbel en hij las, hoe de Israëlieten Egypte verlieten met de hulp van God. Toen knielden allen neer. En Klaas Van Dijk vroeg om de bescherming van den Hemel. De vrouwen veegden een traan weg.

De families Wolders en Dewet keerden in hun wagen terug, want in huis was er voor zooveel geen slaapgelegenheid.

En de Van Dijks overnachtten voor het laatst in hun woning. Jan dacht maar aan avonturen. Maar vader en moeder en de oudste dochters hadden hartzeer.

II.

's Morgens was Jan vlug gekleed. Moeder maakte 't ontbijt klaar. Jan was nu toch kalm. Hij zag tranen op moeders gelaat.

— Zijt ge zoo treurig, omdat we weg gaan, moeder? vroeg hij stil. We zullen ginder toch ook goed wonen.

— Dat geve God! Maar dit was ons land. En vader

heeft al ons land voor weinig geld moeten verkoopen. Hier werden wij en al onze kinderen geboren. Daar onder de boomen rusten uw grootvader en grootmoeder en uw zusje Karlientje en uw broertje Maarten. En we moeten dat alles verlaten. O, waarom doen de Engelschen zooveel onrecht!

Vader en oom Adriaan traden binnen. En na het ontbijt kwam de drukte van een verhuizing.

Ieder hielp mee om het huisraad op te laden. Klaas Van Dijk had drie ossewagens.

De voorste werd bestemd voor het huishouden. Er werden een tafel en stoelen geplaatst, een vuurpot, een kasje. En achterin lagen de beddezakken voor de ouders en de kleinste kinderen. De anderen konden in de volgende wagens slapen tusschen meubels en kisten kleeren.

Jan en zijn kleinere zusjes en broertjes vonden dat plezierig.

In korten tijd was alles gereed. De zwarten hadden het vee samen gedreven. En zoo kwam het oogenblik van vertrek.

Vader en moeder stonden nog even in het leege huis, waar al gauw een ander gezin zou wonen.

— Laat ons op God vertrouwen, Martha, zei Klaas. Hij zal onze hulp zijn.

— Dat weet ik en ik ga spoedig met u mee.

— Ginds zullen we toch vrij zijn.

— Ons ras kan geen onrecht dulden.

Fier waren ze deze Zuid-Afrikaners, die vrij wilden zijn.

Klaas en Martha traden buiten. Klaas trok de deuf toe. Het leek zijn vrouw of die bons een slag op haar hart was. Maar Martha drong haar tranen terug. Ze zou zich dapper gedragen en als het moest ook het geweer opnemen, om haar kinderen te verdedigen tegen woeste menschen of wilde dieren.

— Met Gods hulp vooruit! riep baas Van Dijk. De Hottentotten die de ossen bestuurden, knalden met hun lange zweepen van buffeleer en de loge dieren zetten zich in beweging. De mannen en de jongens — ook Jan — bestegen de paarden. En de lange karavaan vertrok naar den vreemde, om daar de oude vrijheid terug te vinden.

Vlug ging het niet. De wagens reden niet op een weg, maar over de vlakke, door kuilen en over oneffenheden. En dus had men toch niet snel kunnen rijden al waren de ossen hardloopers geweest.

Een week lang bleven de reizigers in een bekend gewest. Ze kwamen voorbij hoeven die ook leeg stonden.

Maar eindelijk hield de groene vlakke op en ving de reis aan in een zandvlakte. Adriaan Van Dijk wees den weg en hij stelde zijn gezellen gerust. Deze woestijn was niet groot. Na eenige uren zouden ze aan een riviertje komen, waar gras groeide en boomen stonden.

En oom Adriaan had gelijk. De karavaan bereikte die plaats en zou er overnachten. Hoe heerlijk was die

koelte na den heeten dag ! Er was voeder voor het vee. De vrouwen en meisjes besloten gauw een waschje te slaan. Ze zouden daartoe niet altijd de gelegenheid hebben. Ze verzamelden het linnen en stelden zich aan den oever op een plaats stroomafwaarts aan het werk. Eensklaps kwamen ze schreeuwend aangelopen.

— Een leeuw, een leeuw ! riepen ze.

En de runderen begonnen angstig te loeien. Die wisten ook dat er gevaar dreigde. De mannen grepen vlug het geweer. Jan deed hetzelfde.

— In den wagen, gebood vader.

— Maar ik ben niet bang, beweerde de knaap.

— In den wagen, herhaalde vader.

— Ja, ge zijt nog een kind, voegde oom Adriaan er bij.

— De leeuw zou u met één hap binnen slokken, zei een zoon van Dewet.

Jan moest gehoorzamen, maar hij voelde zich beledigd. Ha, hij was nog een kind ! En dat hoorde Cornelis van baas Wolter, een jongen van vijftien, die wel bij de jacht mocht helpen.

De boeren sprongen te paard en doorwaadden het riviertje en Wolters, Adriaan Van Dijk en Dewet reden voorzichtig voort...

Plots zagen ze den leeuw. Deze keerde zich om en brulde geweldig. Het was een groot en prachtig beest, en rekte zich om toe te springen. Drie schoten knalden en de leeuw plofte neer. Nog eens rees hij op... maar weer werd hij getroffen en hij was nu dood.

— Een kolossaal dier, oordeelde Van Dijk.

— Willen we de anderen roepen... De kinderen zullen hem wel eens willen zien, sprak Wolters.

— Neen, laat ons dat niet doen, ried Adriaan Van Dijk af. Waar een leeuw is kunnen er meer zijn. De kinderen zijn veiliger bij den wagen. Deze gast is komen drinken en er zijn misschien nog kameraden. We zullen voorzichtig maatregelen te nemen voor den nacht, vervolgde Adriaan. We hebben bij den trek nog al veel leeuwen ontmoet en die kerels hebben menig schaap geroofd.

De raad was goed. Het vee was op een hoop gedreven achter de wagens. En er werden nu groote vuren aangestoken waarvan de wilde dieren een afschrik hebben. Eenige Hottentotten moesten die onderhouden en de bazen waarschuwen, zoohaast ze onraad merkten.

De gezinnen gingen slapen. Jan lag ontevreden op zijn beddezak. Hij was zelfs nog niet eens naar den leeuw mogen gaan kijken, toen Hottentotten het beest in den grond staken. Dit werd gedaan omdat het vee anders den leeuw nog ruiken en onrustig zijn zou.

— Ze houden me nog voor een kleinen jongen, bromde Jan.

Maar hij sliep dan toch in. Plots werd hij wakker door lawaai. Hij hoorde woest gebrul en ook geroep van de zwarten.

— Weer een leeuw, dacht Jan. Ha, nu wil ik hem toch zien... Hij was ongehoorzaam. Hij trok wat klee-

deren aan, greep zijn geweer en kroop van onder de kuif.

— Baas, baas... Kema is van leeuw opgepak en zeker opeet ! schreeuwde een Hottentot.

De boeren waren op de been.

— Voorzichtig ! riep Adriaan Van Dijk. Er kunnen meer leeuwen zijn.

Hij stak een tak in het vuur aan. De anderen deden dit ook en zoo hadden ze fakkels. Maar ook scheen de maan. Zoo viel haar licht op een boschje.

— Is Kema weg ? vroeg Dewet.

Kema was een van zijn zwarte knechten.

— Ja... ik heb hem hoor schreeuw ! zei een Hottentot.

De boeren naderden het boschje. Jan sloop mee. Zijn vader had hem nog niet gezien. De knaap bleef wat op zij. Heel gerust was Jan toch niet. Hij hoorde links van hem geritsel. En dan schrok hij geweldig. Het was of hij in twee vuurbollen keek. «De Leeuw» flitste het hem door 't hoofd.

— Vader ! gilde Jan.

Door zijn angst vergat hij zijn geweer te gebruiken. Een gebrul... en een geweldige donkere massa stormde aan... Jan sprong op zij, juist bijtijds. De leeuw had hem gemist. Een schot klonk en eer het beest zich omwenden kon, om Jan toch aan te vallen, lag het geveld ter aarde.

— O, God ik dank u... ik dank u ! klonk het.

't Was Klaas Van Dijk, die dit riep. Hij had Jans angstkreet gehoord, zich vlug gekeerd en het gevaar gezien. En nu ontklemde hij zijn zoon.

— Kom naar de wagens! zei hij dan... O, wat deedt gij hier.

Jan begon te weenen. Zijn vader leidde hem mee.

De anderen doorzochten het boschje. En ze vonden Kema... den armen Hottentot. De leeuw had een stuk uit zijn linkerschouder en zijn zijde verslonden.

— Vreeselijk, zei Dewet. Kema was een brave kerel. Laat ons het lijk meenemen. Anders komen er nog hyena's op af.

Meer leeuwen bleken er niet te zijn.

— Deze is een wijfje, zei Adriaan Van Dijk. Zeker kwam zij het gedooide mannetje zoeken. Ge ziet hoe noodig het was, maatregelen te nemen.

Ze keerden terug en legden het verminkt lijk achter de wagens. Dan hoorde men in bijzonderheden, wat er met Jan gebeurd was. Deze zat bij moeder, die nog beefde van schrik, want Klaas had haar alles verteld.

— Ge zijt stout geweest, sprak oom Adriaan.

— Zeker, zei vader Van Dijk. Ge moet eerst leeren met ons op jacht gaan alvorens u zoo te wagen. Ge hadt verscheurd kunnen worden als Kema... Laat het een goede les zijn!

Jan lag toen een heelen tijd wakker. En nog hoorde hij kreten. Het was het geluid van hyena's, die elkaar de doode leeuwin betwistten.

Den volgenden morgen heel vroeg werd Kema begraven. Baas Dewet sprak bij het graf een gebed uit.

De karavaan zou hier nog een dag en een nacht blijven.

Er was heel wat werk. De zwarten hadden een osje geslacht en het vleesch werd ingezout voor de volgende dagen. De meisjes hadden brood gebakken. Zoo was men weer klaar voor eenigen tijd.

Dan ging het weer verder. De ossen trokken de wagens door de ondiepe rivier, maar ge begrijpt hoe dat bobbelde en schokte.

Er volgden nu eenige eentonige dagen. De boeren reisden door groene vlakke of door zandwoestijnen. En Jan vond de reis zoo plezierig niet meer. Hij kon zich duchtig vervelen. Maar er kwam afwisseling.

Zekeren namiddag kwamen de reizigers aan een reusachtigen boom, welks takken wel schaduw gaven over een cirkel van 50 meter. Hier zou men halt houden. De wagens werden in het lommer geplaatst en de mannen haalden huisraad en beddegoed er uit. Het vee graasde op een veilige vlakte en de meisjes deden weer de wasch. Vroolijk zaten ze daarna allen samen.

Jan Van Dijk en Cornelis Wolters waren in den boabob geklommen, zooals de boom heette. En daar plukten ze heerlijke vruchten, waarvan ze mild aan allen meedeelden. De mannen rookten een pijpke. De zwarten waren de koeien aan het melken... En de boeren spraken over de toekomst.

Hoop en moed hadden deze flinke kerels. En liefde voor hun ras en taal.

— Wat hoor ik toch ! zei eensklaps Martha, Jan's moeder.

Allen luisterden en uit de verte kwam een dof gerucht. «Buffels» ! riep Adriaan uit. Ik ken dat geluid. Een kudde die op het water afkomt. Vlug allen te paard ! Vrouwen en kinderen bij de wagens.

— Vader, mag ik mee ? vroeg Jan.

Klaas Van Dijk aarzelde even. Hij zag den smee-kenden blik van zijn jongen. «Ik vind het goed», zei hij, «maar gij moeder!»

—Ja, Jan moet leeren zich en anderen te verdedigen sprak vrouw Van Dijk.

In één wip had Jan zijn geweer en zat hij te paard. En met de grooten reed hij de vlakte op.

— Ginds zijn ze ! riep Adriaan en hij wees naar een vlek, die wel een donkere wolk geleek. We moeten de kudde dwingen een anderen weg te nemen, vervolgde hij. Anders rennen ze op den boom aan en kunnen ze vrouwen en kinderen vertrappelen en de wagens vernielen. God helpe ons!

Moedig trokken de boeren de woeste bende nog verder te gemoet... De grond daverde van het gerucht.

— Flink schieten in den hoop, beval oom Adriaan. En allen zoo luid schreeuwen, als we kunnen. Zoo zullen we de bende doen afdraaien.

Er schenen wel honderden van die woeste dieren met

hun sterke horens. «Vuur!» kommandeerde Adriaan. De schoten knalden. Missen konden ze niet. Zeven acht buffels tuimelden neer. Maar de volgenden sleurden de dooden mee. De boeren schoten onophoudelijk en hieven een geweldig geschreeuw aan. Jan deed ook flink zijn best. Hij voelde geen vrees. Levende buffels tuimelden over de getroffenen, de hoop dooden vermeerderde. Maar de achterste beesten drongen nog op en dreven die voor hen heen. «Schieten maar!» gebood Adriaan. «En roepen en tieren».

De buffels drongen wat terug. De voorsten bogen rechts af en holden heen. De anderen volgden. «Gedied!» juichte Adriaan. «Laat ze nu maar loopen! Ze zijn in een andere richting en zullen ver van ons de rivier bereiken en drinken».

De vrouwen en meisjes waren blij, toen ze hoorden hoe alles weer goed afgeloopen was. En nu kreeg ieder het druk, om versch buffelvleesch te halen. De reizigers aten dien avond buffelbiefstukken en buffeltongen en lappen vleesch werden in de boomen gehangen, om zoo te drogen. Dat was weer voorraad voor de reis.

Na een paar dagen werd de lange tocht vervolgd. Adriaan Van Dijk was weer de goede gids.

De karavaan had rustige tijden. Maar dan weer viel er te waken of te strijden, om mensch en vee tegen wilde dieren te beschermen. Wel honderd schapen stierven. Die hadden in een bosch gegraasd en er de zoogenaamde Afrikaansche tulp gegeten, een bloem,

waarvan het vergif dadelijk doodt. Gelukkig werd het gevaar ontdekt want die tulp had al het vee en zelfs de paarden kunnen dooden. En wat zouden de reizigers begonnen zijn zonder hun dieren en zonder hun ossen voor de wagens? Er moest dus scherp opgelet worden.

Toch vorderde men.

— Als we de tweede groep bereiken zal die wel nieuws hebben van Piet Retief, zei Adriaan. We moeten nu nog een breede rivier over. Binnen twee weken zijn we daar. En dan is het eerste deel der reis afgelopen.

En het kwam uit zooals oom Adriaan zei. De karavaan naderde de rivier. Men zag in de verte het water glanzen.

— Kom, Cornelis, we rijden vooruit! riep Jan Van Dijk. Dan nemen we een heerlijk bad.

— Hier blijven, beval oom Adriaan.

— Maar we kunnen beiden zwemmen als visschen, beweerde Jan.

— En ook opgeslokt worden door krokodillen, hé? vroeg de gids.

— Zijn er die oom?

— Ze kunnen er zijn.

— O, dat wist ik niet.

— Daarom moogt ge nooit mij vooruit willen vliegen, maar stipt gehoorzamen. Ge moogt straks mee gaan om de rivier te bezien

En wat later reed oom met de twee knapen vooruit. Ze stegen af, nabij de rivier.

— Kijk, olifanten! riep Jan.

Twee dier reusachtige dieren naderden de rivier om te drinken. En plots schoten de knapen in een lach. Een der olifanten gaf een zwaai met zijn slurf en slingerde een beest uit het water op den grond.

— Een groote visch, meende Jan

— Neen, een krokodil, sprak Adriaan. Zie hij vertrappelt ze.

— Mogen we op de olifanten schieten, dan hebben we ivoor? vroeg Cornelis.

— Neen, verbood oom. Olifanten zullen ons niet aanvallen, als wij ze niet misdoen, maar we moeten ze niet ophitsen. We zijn nu niet op jacht.

De olifanten liepen heen. En oom leidde de knapen nog wat dichtër bij den stroom.

— Kijk goed... de krokodillen zijn onbeweeglijk. Ze steken den kop boven, zei hij.

— O, ja... hé hoe leelijk, riep Cornelis.

— 't Zijn afzichtelijke beesten, hernam oom. En erg gevaarlijk. Ze hebben sterke tanden. Als krokodillen midden in de rivier zijn en ze zien aan den oever of in een bootje een dier of mensch, dan zwemmen ze er onder water heen. De krokodil wipt op, grijpt de prooi en trekt ze mee onder water. Is de buit te groot om ze ineens te verslinden, dan laat hij zoo'n dier of mensch eerst verdrinken om er dan zijn maal aan te doen.

De krokodillen koesterden zich hier in de zon. De andere boeren waren nu ook genaderd. Een der herdershonden, die zeker heel dorstig was, liep naar het water. Men riep hem terug maar het dier luisterde niet. «Hij is verloren». Nauwelijks had Adriaan dit gezegd of een krokodil wipte op. Een schot klonk. Jan had gevuurd, maar gemist. Even klonk een angstkreet van den hond en het monster was met den buit onder ge-
duikeld.

— We moeten zeer voorzichtig zijn, zei Adriaan. O, nu zie ik waarom er hier zooveel krokodillen zijn: daar verder af is de rivier bijna uitgedroogd. Dus moeten we in die richting den overtocht doen. En we zullen wel een beek of spruit (bron) vinden met frisscher water.

III.

We hebben gehoord, dat een sterke groep boeren reeds vooruitgetrokken was. En van deze voortrekkers was weer een ploeg met Piet Retief aan het hoofd, nog al verder gegaan, over het Drakengebergte naar Natan. Retief wilde daar het land verkennen. En het was een streek met weiden bosschen en water.

Maar dat land was in het bezit van Zoeloes, die tot

Koning zekeren Dingaen hadden. Retief liet de wagens halt houden bij een riviertje. Hij zou met zestig boeren van de groep naar Dingaen gaan om het land te koopen. De kafferking toonde zich zeer vriendelijk. Hij ontving de boeren in zijn hutten, zijn kraal, zooals men dat noemde en hij wilde land afstaan. En Piet Retief was het spoedig met hem eens. Er werd een stuk opgemaakt, een akte van afstand. Dingaen kon niet schrijven, maar onderteekende met een kruis. En nu wilde hij nog een feest geven. De boeren moesten bier met hem drinken. Zoeloes zouden ook voor hen dansen. En het feest begon. De dansers omringden de boeren. Eensklaps riep Dingaen in zijn taal: «Slaat de duivels dood!» Zelf liep hij in een hut. De dansende Zoeloes en de anderen vielen de boeren aan. «Verraad!» kreet Retief. Maar de boeren hadden hun wapns afgelegd, zooals dat op een feest de gewoonte was. Ze trokken hun zakmes. Och wat konden ze tegen de overmacht? De wilde Zoeloes wierpen hen neer, sleurden ze op een heuvel en sloegen Retief en zijn vrienden dood. De valsche wreede Dingaen was nog niet vol-
daan. Hij zond zijn krijgers naar de wagens, daar verder aan de rivier. Hier had men geen vrees. De mannen waren op jacht. De vrouwen en meisjes deden het huiselijk werk. De kinderen speelden. Eensklaps hoorde men wild geschreeuw. De Zoeloes waren daar. En ze overvielen de verschrikte gezinnen. Ze doodden allen die er waren en roofden het vee.

Zij die op jacht waren keerden terug. O, wat een vreeselijke ontdekking! Daar lagen de dooden. Hun gezinnen vermoord! Ze vonden maar twee meisjes die nog leefden. Johanna Van der Merwe, 10 jaar en Catharina Prinslo, 12 jaar. Deze konden behouden blijven. (1) De arme boeren begroeven hun lieve dooden en om hun rouw noemden ze deze plaats Weenen. Arm en beroofd keerden ze over het Drakengebergte terug, waar de achtergebleven groep met Pieter Van Dijk wachtte. En daar maakten ze het vreeselijk nieuws bekend. Van kleurlingen hoorden ze wat er met Retief en zijn vrienden was gebeurd.

Naar deze groep leidde Adriaan Van Dijk dus de gezinnen van Klaas, zijn broer, van Wolters en Dewet. We hebben deze verlaten aan de rivier, waar de krokodille zaten. Nog eenige dagreizen en ze zouden bij familieleden en kennissen zijn.

Op een morgen zei oom Adriaan tot Jan :

— Zadel uw paard en dan rijden we vooruit naar oom Pieter ! Laat uw vriend Cornelis ook meegaan.

Opgewekt reden allen heen. Ze zagen in de verte

(1) Johanna van der Merwe heeft geleefd tot 1900

het gebergte, waarvan Adriaan Van Dijk zoo dikwijls gesproken had.

En na een paar uur wees hij het kamp.

— Ge ziet wel, dat oom Piet en zijn gezellen op ons gewacht hebben sprak hij. Misschien is Piet Retief nog niet terug van over het gebergte. Maar dan zou hij toch wel lang uitblijven.

Nog een rite en het drietal kwamen aan de wagens, doch er klonk geen blij welkomgeroep.

— Is er iets gebeurd ? vroeg Adriaan aan den eersten kampeerder dien hij zag.

— O, vreeselijk... Niet hier... maar over de bergen...

En de man vertelde het drama in eenige woorden.

— Verschrikkelijk ! riep Van Dijk uit. En zult ge dat ongewroken laten ! Ha, neen, we moeten dien valschen duivelschen Dingaast kastijden !

— We zijn zoo zwak. Sommigen spreken van terug te keeren.

Jan en Cornelis hadden het gesprek ook gehoord. En de tranen stonden hun in de oogen.

Een treurige aankomst was het en eenige uren later ook voor de gezinnen Van Dijk, Wolters en Dewet. Er werden veel tranen geschreid. Maar Adriaan wilde Dingaast aanvallen.

Gedurende eenige dagen werd er beraadslaagd. En de boeren besloten tot een krijgstocht.

— Mag ik mee ? vader ! vroeg Jan.

— Ik zal er eens met moeder over spreken, antwoordde Van Dijk.

Moeder stemde toe. De jongens moesten al vroeg in het harde leven van kolonisten ingelijfd worden. En de groep vertrok. Jan reed tusschen Cornelis en Dirk Uys een knaap van vijftien jaar. Ook de drie knapen wilden dapperheid betoonen. Zoo kwamen de boeren in het gebergte, waar alles rustig scheen. Maar eensklaps klonk de kreet «Verraad!» De boeren waren in een soort van gang. Aan weerszijden rezen sterke rotsen op. En op de rotsen vertoonden zich Zoeloes, die met hun assagaaien, zeer scherpe lansjes, wierpen. De boeren konden hen niet bereiken. De Zoeloes zaten te hoog en waren door rotsen beschermd. Ze zouden alle blanken in deze kloof kunnen dooden. «Terug!» riep Hendrik Potgieter, die het bevel voerde. De groep keerde om. «Snel rijden!» riep Klaas Van Dijk tot zijn zoon. «Het is hier geen eerlijke strijd, maar het zou een moordery zijn!» En de boeren moesten vluchten.

— Mijn vader! riep Dirk Uys eensklaps.

Hij had omgekeken en zag hoe zijn vader en eenige anderen, de laatsten van de groep, omsingeld waren door Zoeloes, die van de rotsen gedaald waren. En iemand hem weerhouden kon, reed Dirk Uys terug. «Mijn vader, mijn vader!» hoorden Jan en Cornelis hem nog roepen.

— We moeten helpen! schreeuwde Jan, maar Klaas Van Dijk belette dit zijn zoon.

— Onnoodig sneuvelen dient onze taak niet, sprak hij. Ge moet gehoorzamen aan Hendrik Potgieter.

Nog eens keek Jan om. Hij zag Dirck schieten en Zoeloes neertuimelen. Maar toen viel Dirk ook. De heldhaftige jongen, wiens naam in Zuid-Afrika nooit vergeten zal worden, stierf voor en naast zijn vader.

Een droevige weerkomst in het kamp. «We moeten terug!» zeiden velen.

— Terug! onder Engelsch juk! vroeg vrouw Martha Van Dijk. God beproefd ons wel, maar Hij zal ons leiden. Weest niet wankelmoedig. Onder Engelsch bestuur kunnen we zonder vrijheid niet gelukkig leven.

Nog andere vrouwen spraken zoo. Piet Retief had het land over de bergen gekocht en de boeren wilden het dus in bezit nemen.

Ze besloten nog te wachten. De wagens waren in een groot vierkant gesteld als een veste. Vrouwen en meisjes oefenden zich in het schieten om de mannen te helpen als de Zoeloes tot hier zouden komen. Dag en nacht werd er gewaakt. En eindelijk daagde er hulp op. Een sterke macht uitgeweken boeren verscheen en bij hen was Andries Pretorius, een dapper man.

Nu zou men weer tegen Dingaan optrekken. De Zoeloes schenen dit te vernemen. Ze waagden zelf een aanval. Vier maal bestormden ze het kamp, maar werden met zware verliezen verdreven. De rivier was rood gekleurd van hun bloed en heet nu nog de Bloedrivier. De lijken der Zoeloes dreven in het water (16 December 1838).

De boeren bereikten de kraal van Dingaan. De valsche koning was gevlucht. Hij waagde den strijd niet meer.

Diep ontroerd vonden de boeren op een heuvel het gebeente van Piet Retief en zijn gezellen. Om het geraamte van Piet Retief hing nog de leeren tasch. En daarin vond men de koopakte, ook door Dingaan onderteekend. Zoo had men toch het bewijs dat Natal aan de boeren toebehoorde.

Ze vestigden er zich. Ook Klaas Van Dijk bouwde er een hoeve en Jan zou vader en moeder flink helpen. Door den strijd was hij een vastberaden knaap geworden.

Nog elken 16en December gedenkt men in Zuid-Afrika de overwinning aan de Bloedrivier: het is de Dingaansdag.

EINDE.

ZUID-AFRIKA.

De eerste bekende zeevaarder die in Zuid-Afrika landde, was Bartholomeus Diaz, een Portugees. Op sommige plaatsen der kust richtte hij een kruis op. Aan de zuidkust van Afrika had hij met stormen te kampen en daarom noemde hij die plek Stormkaap.

Maar de koning van Portugal veranderde den naam in «Kaap der Goede Hoop» — «Nu hebben we hoop meer land te ontdekken», zei hij.

Op een reis naar Indie werd Diaz later door stormen overvallen en zijn schepen vergingen. Nooit meer werd iets van hem en zijn schepen vernomen. Dat was rond 1495.

Dikwijls landden er toen zeelieden op de kust van Zuid-Afrika, maar niemand vestigde er zich. Eindelijk besloten de Hollanders er een kolonie te stichten. Drie schepen, «De Drommedaris, de Reiger en De Hoop», brachten honderd man uit Holland over. Aan hun hoofd stond Jan Van Riebeeck en zoo werd de Kaapkolonie gesticht. Meer Hollanders kwamen er, ook wel Vlamingen en in 1688 zeer veel Franschen, die om hun

godsdienst het vaderland verlieten en dan Engelschen. Zoo werd de blanke bevolking steeds talrijker. De meeste bewoners boerden en ze gingen eveneens verder het land in. Nieuwe streken werden gekoloniseerd. Oranje Vrijstaat, Natal, Transvaal. Nu vormen ze samen het vereenigd Zuid-Afrika, een deel van het Britsche rijk, maar dat eigen bestuur heeft.

SLIM EN TROUW.

Een oude blinde bedelaar bezat op de wereld niets dan een hond. Het goede dier was zijn vriend, zijn helper, zijn alles.

Elken morgen stond de oude man vroeg op, om zijn kost op te halen. Dan greep hij een stok, waarmee hij op den weg voor zich uitvoelde, en hing zich een bedelzak om. De hond nam een oude tafelbel bij den houten steel in zijn bek, en zoo gingen ze met hun beiden op reis naar de omliggende plaatsen.

Als zij in een dorp gekomen waren, bleef de hond voor elke woning staan en begon met de bel te klingen. Bijna alle menschen wisten dan wel, wie er aan de deur was.

Op zekeren dag keken de lieden vreemd op: de hond kwam zonder zijn baas. Hij had niet alleen de bel in zijn bek, maar ook den bedelzak om zijn hals. Men begreep, dat de grijsaard ongesteld moest zijn, en gaf den hond dus de gewone gift, ja velen schonken zelfs wat meer dan gewoonlijk.

Zoo ging het eenige dagen lang: alleen deed het dier de ronde. Toen verscheen de hond ook niet meer. Men

ging nu in het schuurtje kijken. Daar zag men den grijsaard dood op zijn strooleger en den hond droevig klagend naast hem liggen.

De oude man werd begraven, en de hond volgde het lijk naar het kerkhof. Een landman had met het goede dier medelijden en nam het mede naar zijn huis. Doch des avonds sloop hij naar het kerkhof, legde zich daar met de bel in den bek op het graf van zijn ouden meester en wilde het niet meer verlaten. Niet lang daarna vond men daar den goeden, trouwen hond dood.
